

**Historia Pelagiana Et Dissertatio De Synodo V.
Œcumenica In Qua Origenis ac Theodori Mopsuesteni
Pelagiani erroris Auctorum justa damnatio exponitur, &
Aquilejense Schisma describitur**

Noris, Enrico

Patavii, 1708

Cap. 1. Cassianus apud Massiliam Semipelagianismi Auctor. De Cassiani patriâ Holstenii sententia laudata. Plura Guesnay de Cassiano dicta confutantur.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72486](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72486)

HISTORIÆ PELAGIANÆ LIBER SECUNDUS.

CAPUT I.

Cassianus apud Massiliam Semipelagianismi Auctor. De Cassiani patriâ Holstenii sententia laudata. Plura Guesnay de Cassiano dicta confutantur.

Ucusque de gestis, ac scriptis Sancti Augustini contra Pelagianos dictum est, modò transimus ad eos, qui ejurato Pelagio nonnihil tamen ejusdem errorum retinuerunt; hos Scholastici Recentiores dixerunt Semipelagianos, quorum cum Princeps fuerit Joannes Cassianus vir literis, ac morum integritate illustris, de ejusdem origine, atque in Galliam adventu nonnulla præmittenda esse duximus; is enim non modò Massilienses, apud quos Monasterium condiderat, Augustino hostes fecit, verùm etiam vicinos Lerinæ Monachos quoad illam de gratuitâ prædestinatione ad fidem sententiam in partes contra Doctorem Hipponensem traxit, undè gravissimi per universam Galliam tumultus excitati sunt, nonnullis Sancti Augustini dicta acerrimè defensantibus, aliis longè pluribus eadem pertinaciter impugnantibus, quæ omnia in præsentì volumine nobis describentur.

Prodivit anno 1652. Lugduni excusus Liber satis justæ molis inscriptus *Sanctus Joannes Cassianus illustratus* auctore Joanne Baptistâ Guesnay, qui Xenophontis Cyropædiam imitatus Cassianum non qualis reapse fuit, sed qualem ipse eundem esse voluerit, nobis exhibuit. Initio libri Scythicam Cherronesum fusiùs describit, ibique cap. 1. apud Theodosiam urbem, quam Scythicarum omnium principem facit, avitam Cassianorum gentem *in honoribus amplissimis, fortunisque maximis constitutam* figit. Ex hac, inquit, ortus magni ingenii adolescens Athenas scientiarum discendarum causâ missus nobilem ibidem adolescentulam adamavit, nuptiisque celebratis ex eadem paulò post Cassianum suscepit Athenis natum patre Scythâ, matre indigenâ. Hoc pacto facili negotio Guesnajuus Gennadium, qui Cassianum natione Scytham dixit, cuidam Chronico Massiliensi Monasterii Sancti Victoris, in quo Cassianus apud Athenas natus dicitur, conciliavit. Addit cap. 3. Cassianum adhuc quadrimum in Palæstinam à genitoribus

deductum fuisse, atque celeberrimi Monasterii Patribus traditum, quò simul & pietatis, ac literarum rudimenta perdisceret. Addit cap. 6. septennem Athenas revocatum in nobilissimâ Orbis Academiâ gravioribus disciplinis animum addixisse, ibique cum Germano itidem ex Scythiâ oriundo arctissimam amicitiam coluisse, cum quo demum, ut scribit cap. 8. in Palæstinam reversus Monachum induit. Quæ omnia sine ullo teste post annos mille ducentos, & quod excurrit, animosè ille Scriptor asseruit, quasi Cassiani ephemeridem legisset. At Lucas Holstenius eximie eruditionis vir cap. 3. Præfationis ad Regulas Monachorum in Galliis apud Provinciam Cassianum ortum arbitratur, idque non modò ex stylo Gallicanis illius ætatis scriptoribus familiari, verùm etiam ex ejusdem asceticis Commentariis deduci existimat; nam Collat. 24. cap. 1. scribit: *Quia ad repetendam Provinciam nostram, atque ad revivendos parentes quotidianis acriùs astibus urgebamur. Quibus verbis Provinciam Provinciæ palam à Cassiano designatam putat. Præterea hæc de suâ patriâ Cassianus subjicit: Ipsorum locorum situs, in quibus erat à majoribus nostris avita possessio, ipsarumque amenitas jucunda regionum ante oculos pingebatur, quam grate, & congruæ solitudinis spatiis tenderentur, ita ut non solum delectare Monachum possent secretâ sylvarum, sed etiam magna victus præbere compendia.* Quæ Scythiorum desertorum squallori, ac Caucasæis rigoribus minimè convenire posse laudatus Scriptor observat.

Video hanc Holstenii de patriâ Cassiani sententiam viris doctis probari, quos inter ob eximiam eruditionem meritò nominandus venit Illustrissimus D. Joannes Gualterius Slusius à Secretis Brevium S. D. N. Clementis X. Et ut verum fatear neque violenter ex eodem Cassiano hoc ipsum colligi videtur. Cum Germanus, ac Cassianus Abrahamo Ægyptio Monacho desiderium repetendæ patriæ, quo æstuebant, aperuissent, tale responsum tulere: *Vos, qui summo animi, & corporis nisu in hac regione duntaxat quasi naturam patriæ vestræ in multis impugnare conamini, diligenter expendite, utrum in illis torpidis, ut fama est, regionibus, & velut frigore nimie infidelitatis obstrictis hanc, ut ita dixerim, nuditatem sustinere possitis.* Collat. 24. cap. 8. At idem Cassianus Collat. 11. in Præfatione scribit, Eucherium Lugdunensem postea Episcopum in Ægyptum pergere

voluisse, ut hanc quasi frigoris Gallicani rigore torpentem Provinciam delinquens ad illas, quas Sol iustitia proximus respicit terras, maturis virtutum frugibus redundantes velut turtur castissimus transvolaret. Ita utrobique Provincia, in qua ortus Cassianus fuit, frigore torpida describitur. Præterea Cassianus, ac Germanus Anachoreticam vitam instituire se velle dicebant nullo visitantium subinde Monachorum adventu turbatam, cui tranquillitati minus aptas esse dicebant Ægypti eremos, quod, aiebant, interdum à fratribus frequentati jugi secreto, ac diuturno silentio secundum desiderium nostrum nequaquam possumus inhaerere &c. Quod sine dubio nullatenus in nostrâ Provinciâ credimus eventurum, in quâ aut nullum, aut certe rarissimum professionis hujus virum invenire possibile est. Idem verò in Præfatione Collat. 18. Anachoreticam vitam incognitam ferè in hac regione, nempe Gallicanâ, pronuntiavit, ubi laudans Minervium, Leontium, ac Theodorum, queis Collationes illas nuncupat, ait: *Anachoreticam sive sublimitatem vestris institutionibus provocastis.* Quare cum Cassianus juvenis in Ægypto degebat, incognita ferè Galliis erat anachoreleos disciplina.

Guesnajuus è Cherroneso Scythiâ oriundum Cassianum exhibet, patre quidem, uti diximus, Theodosiæ cive nobilissimo, à quo Athenis ipse postea genitus fuit, matre Atheniensi. Sed Cassianus se non fuisse Atheniensem disertè ostendit lib. 1. de Instit. cap. 6. ubi describens Monachos Ægyptios ait: *Gestant etiam vestriculas duplices lanæ plexas subtegnine, quas Græci ἀβάλλας, nos verò succinctoria, seu redimicula, vel propriè rebracchiatoria possumus appellare.* Nunquam homo Atticus se à Græcis distinxisset. Undè verò Guesnajuus Theodosia in mentem venerit, nescio. Non est hic animus singula queque refellere, quæ de Cassiano idem Scriptor literis mandavit, inanem enim prorsus operam ponerem, atque Lectorum patientiâ plus iusto abuterer; nonnulla tamen hic subjiciam, ut universa illius operis facies cognoscatur. Narrat cap. 7. Cassianum cum Germano arctissimam familiaritatem in Academiâ Atheniensi inter ipsa literarum commercia inivisse, cum tamen Cassianus hæc scribat Collat. 1. initio: *Cum quo, nempe Germano, mihi ab ipso rrocinio, ac rudimentis militia spiritualis ita individuum deinceps contubernium tam in cenobio, quam in eremo fuit, ut culti ad significandam sodalitatē, ac propositi nostri parilitatem pronunciarent, unam mentem, atque animam duobus inesse corporibus, quæ repetit cap. 1. Coll. 16.* Non ergo in Academiâ Atheniensi, sed in Bethlehemitico cenobio arcta illorum amicitia initium auspicata est. Scribit in fine cap. 7. Cassianum ad religiosâ vitæ studium ardentius capessendum à sodali suo Germano excitatum: *Quò liberius, inquit, omnem curam, atque operam in cognitione altiorum verum consumeret, Germani tamen auctoritas, & exemplum inflexit, ad altiora Christiana disciplina fundamenta jacienda.* At sui statim oblitus in eadem pag. 19. initio cap. 8. ait: *Et quidem Germanus, quod docile ingenium nactus esset, & obseques, nec ad parendum pervicax, ita paulatim mente, sensibusque immutatus est, ut Cassiani verbis in cognitionem veritatis mundana, rerumque caducarum adductus novis illico exarserit desideriis.* Ita contraria subinde pronuntiavit. Rectè inquit Seneca initio lib. 1. de Clementiâ: *sicla citò in naturam suam recidunt.* Varias ibidem Cassiani navigationes, ac peregrinationes narrat, antequam eundem Massiliam deducat. Si navigatio describitur, modò flantibus

Etesis, tranquillo pelago, plenis velis Cassianus vehitur cap. 2. pag. 10. cap. 43. pag. 140. modò eundem adversis fluctibus agitatam, proximumque naufragiis facit cap. 5. pag. 12. cap. 19. pag. 52. cap. 24. pag. 76. cap. 30. pag. 85. mare, quando libet, quando lubet, pacans, agitans, ac si in utre, uti olim Ulysses, ventos includeret. Exactè etiam instituta à Cassiano navigationis tempora novit; undè cap. 41. *Sub exitum anni;* at cap. 30. *inclinante hyeme* navigasse eundem tradit. Si verò terrestri itinere Cassiano per Palæstinam pergendum est, compendiaris quasdam vias describit sacra loca visitantibus hucusque incognitas; nam cap. 18. pag. 51. narrat, Cassianum salutationum officii perfunctum è Bethlehemitico oppido profectum *Joppem versus stadiis vix quatuor, aut quinque supra octo distantem.* Ita auctore Guesnajuus Bethlehem nec plenis duobus miliaris Joppe distat, cum tamen sciamus, à Joppe Rammam esse M. P. X. à Ramma Jerusalem M. P. XXXX. Bethlehem verò M. P. VI. Jerosolymis distare scribit Sanctus Hieronymus. Consulenda sunt itineraria Jerosolymitana, ac Geographorum tabulæ. Itinerarium Equitis Joannis Zuallardi omnium Italarum manibus teritur.

Anno 398. Joanne Chrysofomo ad Constantinopolitanam sedem evecto, Cassianus, ac Germanus ejusdem Clero adscripti sunt, Germanus Presbyter, Cassianus Diaconus designatus fuit. Guesnajuus, ut ubique veris falsa misceat, dicit Theophilum Alexandrinum Chrysofomi electioni se se opposuisse *ex jure prætenso à Patriarchis Alexandrinis in electione Episcopi ejus civitatis:* Cap. 32. pag. 94. Næ Theophilus vir doctissimus canonem sextum Nicænum ignorabat, qui Alexandrinâ Diocesi limites præfixit? Sedes C. P. suberat Primati Autocephalo Heraclensi in Thraciâ; & quidem cum inter confinia Diocesis Constantinopolitana interponatur ampla Diocesis Asiatica Autocephalo Ephesino subiecta, ac plures Patriarchæ Antiocheni provincie, undè aliquod jus supra sedem C. P. Alexandrinus Antistes fonnariè potuisset ignoro. Porro Cassianus palam fatetur se fuisse inter Chrysofomi Clericos lib. 7. de Incarnat. cap. ult. & Gennadius cap. 61. de Script. Illustr. ait: *Cassianus natione Scythâ Constantinopoli à Joanne Magno Episcopo Diacono ordinatus &c.* Verum Chrysofomo postea Eudoxiæ Augusta furore in exilium acto, Germanus, ac Cassianus pro suo Antistite Romam ad Sanctum Innocentium Papam nomine Cleri C. P. Legati venerunt; scribit enim Innocentius hæc ipsa in literis ad eundem Clerum: *Ex literis charitatis vestre, quas per Germanum Presbyterum, & Cassianum Diaconum misistis, tragediam malorum, quam ob oculos posuistis, anxî sollicitudine cognovi.* Guesnajuus hac Cassiani legatione recitata hæc addit cap. 35. pag. 106. *Designatus fuerat è Romani inter colloquutores Leo Innocentii Archidiaconus vir egregiè sanctimonie, atque doctrinæ, qui deinde Sixto succedens ordinatus est Romanus Pontifex, quantique referret hoc etiam commilitone partem, ac studia Chrysofomi stabiliri Cassianus intelligens, privatis quoque officiis hunc demereri, ac rei controversarum rationes edocere annisus est.* Hæc ille: Nolo interrogare undè nam Leonem inter colloquutores designatum acceperit, video enim cuncta ex libito sine teste ab eodem scribi; Certè tunc Leo non erat Innocentii Archidiaconus, uti neque etiam fuit tempore Zosimi, qui Innocentio successit; etenim anno 418. sedente Zosimo erat Eulalius Romanæ Ecclesiæ Archidiaconus, qui contra Bonifacium schisma conflagavit; nam in libello suppli-

ci Cleri Romani ad Honorium Imperatorem apud Baronium anno 419. pag. 432. appellatur *Archidiaconus Eulalius*; Id temporis erat Leo Romanæ Ecclesiæ Archidiaconus, quando mortuo Sixto Pontifice ejusdem Successor plenis suffragiis electus fuit, quod contigit anno 440. quare ultra annos triginta durasset Leonis Archidiaconatus. Cæterum omnium bonorum vota irrita cecidere, mortuo in exilio Chrysofostomo anno 407. die 14. Septembris; quare Cassianus Byzantio discedens in Galliam se contulit, atque apud Massiliam sedem fixit.

Rursus hic nobis Guesnæus confutandus est: scribit Cassianum post Chrysofostomi mortem Romam venisse, ibique à Sancto Innocentio Presbyterum ordinatum, statim Pelagii tunc Romæ degentis hæresim acerrimè confutasse, quæ fusiùs profequitur cap. 39. Idem cap. 40. Urbis direptionem recitat, additque Cassianum exeunte anno 410. ex Italiâ profectum ad Lerinenses Monachos, dein ad Leontium se contulisse, quod cap. 42. enarrat, illum denique in Massiliâ portum appellit cap. 44. Quæ omnia procul à verò abeunt: Nam Pelagius licet Romæ nonnulla contra divinam gratiam garriret, nondum tamen ut hæresicos asserter cognitus fuerat, imò ibidem adeo celebris habebatur, ut illius nomen, vel apud Africanos eximie commendaretur, ipso etiam teste Augustino cap. 22. de Gestis Pel. seu rectius Palæstinis: *Prius absentis*, inquit, & *Romæ constituti Pelagii nomen cum magnâ ejus laude cognovi*. Sed cum Cassianus ex Italiâ in Galliam contendit, profectò non potuit officii gratiâ visitare Lerinenses, aut Leontium; nam cum Cassianus primùm Massiliam appulit, nondum Lerina Monachis habitabatur, & Foro-Juliensem sedem tenebat Sanctus Cylinnius Leontii decessor, ut ex ipsomet Cassiano, & literis Sancti Augustini ad Cylinnium offendam cap. 3. Guesnæus cap. 34. Scriptorem nescio quid falsi de Cassiano narrantem vocat *inconsultum, temerarium, ac frigidum fiftorem*, additque: *Compingentes Cassiani vitam unâ cum aliis mendaciis istud ipsum præterisse noluerunt*: Quæ verba suo auctori an potiori jure reddenda sint, alii judicent. Hoc sanè constat, posse nos Guesnæi exemplum imitatos quoruncumque hominum, quorum nudum tantùm nomen ad posteros transit, gesta literis consignare, si nullo teste laudato ex proprio cerebro dicta, ac facta quælibet confingere liceat, quod non est Heroum virtutes laudare, sed fabulas vendere, ac præclarissimorum virorum gesta ex mendaciis compacta posteritati irridenda obtrudere.

Interim Cassianus constructo apud Massiliam cœnobio in ore famæ esse cœperat, quare Castor Aptensium Antistes egit per literas cum Cassiano, ut commentaria de institutis Monachorum Ægypti sibi transmitteret. Morem gessit Cassianus, ac duodecim de eo argumento libros exaravit, in quibus postremam Pelagianæ sententiæ moderationem secutus posse nos dixit bona opera humanis quidem viribus inchoare, at non sine divinâ gratiâ eadem perficere; scribit enim lib. 12. cap. 14. *Nec hoc dico, ut humanos conatus evacuans ab industriâ, & laboris intentione quemquam revocare contendam. Sed planè constantissimè non meâ, sed seniorum sententiâ desinio, perfectionem quidem sine his omnino capi non posse, his autem solis sine gratiâ Dei posse eam à nemine consummari: Ut enim dicimus conatus humanos apprehendere eam per se ipsos sine adjutorio Dei non posse, ita pronunciamus laborantibus tamen, ac desudantibus misericordiam Dei, gratiamque conferri, & ut verbis Apostoli loquar, vo-*

lentibus, & currentibus *impartiri*. Ne tamen putaretur sentire Gratiam Dei secundùm merita dari, quæ erat Pelagianorum sententia, subjungit: *Dicimus enim secundùm Salvatoris sententiam, dari quidem petentibus, & aperiri pulsantibus, & à quærentibus inveniri, sed petitionem, & inquisitionem, & pulsationem nostram non esse condignam, nisi misericordia Dei id, quod petimus, dederit, vel aperuerit, quod pulsamus, vel illud, quod quærimus, fecerit inveniri; Præstò est namque occasione sibi tantummodò à nobis bona voluntatis oblata ad hæc omnia conferenda*. Ceterum Cassianum non bono fuisse in Augustinum animo indè colligitur, quòd tacite ejus operosas de divinâ gratiâ disputationes videtur fugillare, dum ad eandem contra Pelagianos probandam potiores esse scribit magistros ac duces Ægyptios Monachos, qui ad eandem nos multis virtutum exemplis conducere possunt, quàm illos, qui eam demonstrare conati sunt *verborum jactantiâ*, cap. 13. *vaniloquâ disputatione, aut syllogismis dialecticis, vel Tullianâ facundia*. cap. 15. quæ Augustinum certè notant, qui unus divinam gratiam tot libris, ac disputationibus contra hæreticos stabilivit. Quo anno hosce libros ad Castorem Cassianus perscripserit, mihi non liquet. Saussajus in Supplemento Martyrologii Gallicani ad diem 21. Septembris tradit Castorem Monasterio ædificato regulam à Cassiano impetrasse, cumque diu eo in cœnobio Abbatem egisset, Aptensium Episcopum in demortui Quintini locum subrogatum, graveque cum Arcadii Imperatoris Ministro in Galliis lites habuisse. Sed profectò hæc falsa sunt; Nam, ut nihil de Ministro Arcadii dicam, Galliæ enim diviso inter fratres Imperio ad Honorium pertinebant, Castor jam Episcopus à Cassiano regulam postulavit, ut ex Præfatione Cassiani habetur, in quâ Castorem *Beatissimum Papam* vocat, & postea: *In Provinciâ siquidem tuâ cœnobiorum ex parte Orientalium, maximèque Ægyptiorum volens instituta fundare &c. me quoque elinguem, & pauperem sermone, atque scientiâ, ut aliquid ad explementum tui desiderii de inopiâ sensus mei conferam possis*. Sanè Arcadius obiit anno 408. quo tempore nondum lites de gratiâ emerferant, Cassianus verò, ut patet ex lib. 12. à cap. 14. post exortas de eadem gratiâ disputationes volumen illud emisit. Verùm antè damnatam hæresim Pelagii anno 417. ab Innocentio, vel anno sequenti à Zosimo illum scripsisse puto; nam Pelagii sententiam, quæ gratiam non nisi legem esse contendebat, cap. 18. refert, illamque absque ullâ reprehensione dimittit; Ægyptios Monachos divinæ providentiæ gratias egisse tradit, *quòd adjurat nos, & illuminat, ut ipsum adjutorium nostrum, quod non aliud quidam interpretari volunt, quàm legem, intelligere, & agnoscere valeamus*. In quibus graviter à Cassiano peccatum est, tum quòd divinam gratiam ex Pelagii sensu explicatam citrà reprehensionem proposuit, tum quòd Augustini veram interpretationem tacitus præterivit, datâ indè fortè Monachis Aptensibus errandi occasione; ex quibus antè Pelagianorum damnationem libros duodecim de institutis Monachorum illum Auctorem scripsisse suspicor, nam postea ex libris contra Nestorium Pelagianorum hostem Cassianum agnovimus. Cum verò lib. 2. cap. 9. collationes Patrum vitâ superflite se literis mandaturum Castori promississet, crebris ejusdem Episcopi precibus interpellatus manum operi admovet, quod dum profequitur, Castor diem obit; at ubi decem collationes compilavit, eisdem Leontio Episcopo, atque Helladio Monacho

Monacho dicatas vulgavit; Hinc majus in dies apud Gallos Cassiani nomen evaderebat. Castor quidem adhuc vivebat anno 419. nam nominatur in Epistola Bonifacii Papæ ad Episcopos Gallia datâ Idibus Junii Monaxio V. C. Col.

Erant tunc in ore famæ ob vitæ sanctitatem, ac monasticæ disciplinæ rigorem Lerinenfes; est autem Lerina insula Provinciæ adjacens adversus Antipolim. Hi quidem Cassiani volumina avidè perlegebant, adeoque eisdem delectabantur, ut novas à Cassiano collationes efflagitarint. Sanctus Honoratus Lerinenfis cœnobii conditor, & rector erat, celebres aderant Monachi Eucherius, Maximus, Hilarius, Faustus, Lupus, aliique, qui postea summâ cum laude Gallicanas Ecclesias gubernarunt. Eucherius in proximâ Leronis insulâ Anachoretam agebat, Lerinam tamen initio incoluerat, undè suam eandem insulam solebat appellare. Hic septem alias Collationes iteratis literis à Cassiano extorsit, teste eodem in præfatione antè Collat. 18. *Post conspectum*, inquit, *atque colloquium trium illorum senum, quorum Collationes sancto Fratre nostro Eucherio compellente utcumque digessimus.* In his collationibus liberius de gratiâ, & libero arbitrio sensit, quàm in illis prioribus decem, nam licèt collatione tertiâ à cap. 11. usque ad 22. de divinæ gratiæ necessitate differuerit, non adeò tamen confidenter locutus est, uti in Collat. 13. ad Lerinenfes; etenim Collat. 3. cap. 15. ait: *Hic quoque & initium conversionis, ac fidei nostræ, & passionum tolerantiam donari nobis à Domino declaravit. Quod intelligens David quoque similiter orat, sibi hoc ipsum Domini miseratione concedi dicens:*

Tf. 67. *confirma hoc Deus, quod operatus es in nobis, ostendens, non sufficere sibi salutis principia dono Dei, gratiâque collata, nisi fuerint eadem miseratione ipsius, & quotidiana opitulacione perfecta. Postea: Hæc autem dicimus, non ut studium nostrum, vel laborem, atque industriam quasi inaniter, & superfluo impendenda vacueamus, sed ut noverimus, nos sinè auxilio Dei nec adniti posse, nec efficaces nostros esse conatus ad capeendum tam inmane præmium puritatis, nisi nobis adiutorio Domini, ac misericordiâ fuerit contributum. Verùm licèt de initio fidei ita sentiret, capite tamen 16. apertè initialem fidem quandoque viribus liberi arbitrii attribuit his verbis: *In tantum itaque senserunt Evangelici, & Apostolici viri universa, quæ bona sunt, auxilio Domini consumari, ut ne ipsam quidem fidem suam confisi sint illas se posse suis viribus, vel arbitrii libertate servare, ut hanc vel adjuvari in se, vel donari sibi à Domino postularent: ita disjunctim loquitur, quasi non semper fides à Deo donetur, sed quandoque in nobis per nos exorta à Deo confortanda sit. Rursus cap. 19. ait: *Quòd divina sit gratiæ præstare nobis proventus secundos, atque victoriam, nostrum verò esse, ut concessa Dei beneficia vel intentius, vel segnius exequamur: Quibus majorem operis perfectionem in liberi arbitrii sub priori gratiâ conatum refundit; sed postea pejùs loquitur, nam illud multi Theologorum tuerentur: *Quam rationem, ait, etiam illorum cæcorum curatione satis evidentè videmus expressam; Quod enim transit antè eos Jesus, divinæ providentiæ, & dignationis est gratia; Quod vociferantur, & dicunt: Misere nostri Domine fili David, fidei ipsorum, & credulitatis est opus.****

Mast. 5.

Hæc quidem Cassianus scripserat Helladio nondum Episcopo, postea verò in Collat. 13. animosior factus non jam tiubenter, sed apertè, atque audacter liberi arbitrii vires plus justo contra Dei gratiam

evexit, nam sinè Dei gratiâ docuit, posse nos habere scientiam boni cap. 12. ubi & gratiam quandoque prævenire liberum arbitrium, quandoque ab isto præveniri tradit: Dicit Deum Salvatorem, cum prævenit, susceptorem, cum prævenitur cap. 17. Postea homines suis viribus habere fidem cap. 14. Spem, & desiderium boni cap. 9. Orare Deum cap. 12. Tentationes vel gravissimas, quales Job passus est, sinè gratiâ posse superari cap. 14. Ne tamen Pelagianam sententiam tenere putaretur, ea bona opera à libero arbitrio inchoari tantum, at sinè Dei gratiâ perfici nullo modo posse dicebat; hæc habet cap. 8. *Qui cum in nobis ortum quandam bonæ voluntatis insperaverit, illuminat eam confestim, atque confortat, & incitat ad salutem, incrementum tribuens ei, quam vel ipse plantavit, vel nostro conatu videtur emeruisse, & cap. 9. in fine: *Ut autem evidentiùs clareat, etiam per naturæ bonum, quod beneficio Creatoris indulum est, non tantum bonarum voluntatum prodire principia, quæ tamen nisi à Domino dirigantur, ad consummationem virtutum pervenire non possunt, Apostolus testis est dicens: Velle adjacet mihi, perficere autem bonum non invenio.**

Rom. 7.

Tandem invidiosè iterum perstringens Augustinum, uti in libro 12. de Institutis Monachorum dudum fecerat, concludit cap. 18. *Ægyptios Monachos ad Dei gratiam cognoscendam optimos Magistros esse, quos asserit perfectionem cordis non loquacibus verbis, non inani disputatione, sed re, atque opere divini esse muneris didicisse; nisi velimus eos potiùs à Cassiano intelligi, qui in Galliâ acriùs de gratiâ, & libero arbitrio disputabant, sed Semipelagianismi Magistrum Augustino minùs detulisse certò scio. Cæterùm de divinâ prædestinatione haud fermonem fecit Cassianus, quòd fortè dum illa perscribebat, nondum Augustiniani Libri de Corrept. & Gratiâ, neque Epistola ad Sixtum, vel ad Paulinum in Gallias delatæ fuerant, quas postea Massilienses impugnavisse testis est Sanctus Pater Lib. de Dono pers. c. 21.*

Has collationes septem non fuisse editas post annum 426. si non eodem ipso anno emissæ sunt, pro certo habeo; nam Honoratus Abbas Lerinenfis circà finem ejus anni in occisi Patrocli locum subrogatus Arelatensem Ecclesiam moderandam suscepit; Patroclum verò occisum anno 426. testatur Prosper in Chronico; at cum eas Collationes scripsit Cassianus, Honoratus nondum erat Episcopus, ut ex præfatione patet: *Tamen vos, inquit, à Sancti Fratres Honorate, & Eucherii.* Reliquas autem collationes septem, quas Monachis in Stœchadibus degentibus inscripsit, cum hæc ad Lerinenfes emisit, jam in manibus habebat, earum enim mentionem facit in fine præfationis ad Honoratum: *Si verò sanctam studii vestri sitim etiam hæc satiare non qui verint, septem aliæ collationes, quæ ad Sanctos, qui in Stœchadibus consistunt insulis, emittendæ sunt, fratres, desiderium, ut arbitror vestri ardoris explebunt.* Has autem editas citrà annum 429. certum est, nam in præfatione meminit Honorati Episcopi adhuc superstitis, qui initio ferè illius anni defunctus est. Ex his colligitur, neque Prosperum Tyronem, neque Vossium exactam notitiam habuisse, quo tempore collationes publicatæ fuerint, dum ille anno 429. vulgatas scribit; etenim non uno simul tempore emissæ sunt, cum decem priores, itemque septem sequentes antè 426. elucubræte fuerint; Undè cæteris longiùs à veritate Jansenius aberravit, dum post mortem Sancti Augustini collationes editas scribit eo ductus argumento, quòd Prosper in Epistola ad Rufinum hæc Cassianum, so-

cioque

ciisque perstringit: *Quæ si vera sunt, cur ipsi tam negligentes, ne dicam tam impii sunt, ut tam abruptam perniciem ab Ecclesiâ non repellant? Tam insani prædicationibus non resistant? nec saltem aliquibus scriptis eum, à quo talis emanat doctrina, conveniant? Magnâ enim gloriâ suâ humano generi consuluerint, si Augustinum ab errore revocaverint; ex quibus vivente Augustino nihil à Cassiano scripti emissum Iprensis contendit. Vossius etiam putavit in lib. de Hist. Latinis editas à Cassiano collationes anno 432. Sed planè uterque rejicitur ipsomet teste Cassiano, qui in præfatione librorum de Incarnatione contra Nestorium editorum anno 430. ait: *Absolutis dudum Collationum spirituum libellis sensu magis, quàm sermone insignibus, &c.* Ut interim fileam antè Sanctum Augustinum Honoratum decessisse, cui septem collationes, & præcipuè decimam tertiam, quâ Augustini doctrina pulsatur, Cassianus dicavit. Verborum verò Prosperi non is sensus est, qualem ille scriptor autumavit, sed dolere se dixit Prosper, quòd Cassianus illis de rebus ad Augustinum non perferberet eorum, quæ in dubium vocabat, comprobationem intellecturus, sed eidem occultis susurrationibus obloqueretur. Cæterum paulò post apertè collationes Cassiani nominat, ut mirum sit, Jansenium ex illâ Epistolâ in eam sententiam adductum, scribit enim: *Molestè ferunt, quòd his, quæ adversum excellentissimæ auctoritatis Verum inter multas Collationes asseruere, resistimus.**

CAPUT II.

Lerinenfes Monachi Cassiano contra Sanctum Augustinum adhaerent. De Hilario Episcopo Arelatenfisd præsertim contra vulgarem sententiam evidenter ostenditur.

EX dictis jam tandem patet, undè nam Semipelagianismus in Lerinam navigarit, nempe cum Cassiani collationibus Honorato Lerinensium Monasteriarchæ, atque Eucherio Monacho nuncupatis. Vignierius in præfatione ad opus imperfectum Sancti Augustini contra Julianum putavit, Faustum Lerinensium Abbatem ex Juliano ejusdem, quem eò appulisse scribit, sermonibus contrarias Augustino opiniones defendendas suscepisse; at ex iis, quæ narraturi sumus, germana ejus apud Lerinam morbi origo innotescet. Anno 428. florebant in insulâ, uti diximus, Honorati discipuli Maximus Abbas, Hilarius Arelatenfis, Faustus postea Rejorum Antistes, Lupus Trecentis cum Vincentio fratre, quem auctorem commonitorii vulgè faciunt, illisque proximus Eucherius Lugdunensis, quo impellente Cassianus collationem memoratam decimam tertiam, aliaque sex insuper procuderat; qui verò ex iis in Cassiani partes transferint, paucis ostendam. Et quidè cum nulla Honorati, nec Maximi, nec Lupi scripta extant, nil finiftri de illis suspicari fas sit; turpe enim est Sanctos illos viros, quorum errata nullo certo testimonio constant, in depravatæ sententiæ suspicionem vocare; utinam & de reliquis syncellitibus tam sanctè judicare possimus, sed illis nulla per nos injuria importabitur, ita enim tunc illis sentire licuit, quando res quæstionis erat, non dogmatis, atque exceptâ illâ Augustini sententiâ de prædestinatione gratuita ad fidem, à quâ prorsus abhorrebant, in aliis adversus Pelagianos cum eodem S. Doctore conveniebant.

Faustum, qui anno 433. Lerinensium Abbas renunciatus fuit, ut inferius nobis describetur, fuisse

post Cassianum Semipelagianorum Coriphæum nulli dubium est; extant enim de gratiâ, & libero arbitrio duo ab eodem scripta volumina, in quibus Cassiani errores apparent; undè & ejusdem libri in Romanâ Synodo à Sancto Gelasio Augustinianæ doctrinæ tenacissimo rejecti sunt, eisdem etiam impugnavit Sanctus Fulgentius noster Ruspensis, aliique ut fufius ex dicendis constabit. Hæc de Fausto Monachorum Scytharum ad Sanctum Hormisdam Papam Oratores scripsere ad Sanctos Episcopos Africanos, quorum Princeps laudatus Fulgentius erat: *Libros Faustii Galliarum Episcopi, qui de Monasterio Lerinensi proventus est, contra prædestinationis sententiam scriptos esse, non dubium est: Lib. de Incar. & Grat. cap. 8.* Sed & Vincentium Lerinensem Cassiano, atque Abbati suo Fausto mordicè contra Augustinum adhæsisse cap. 10. apertè ostendam, idque non utrunque probabilibus conjecturis evincam, sed ex illo ipso commonitorio, ut mirari fati non desinam, viros eruditos, qui laudatum volumen notis illustrarunt, eos in illo nævos non adnotasse.

Porrò cæteris Lerinensibus Hilarius Arelatenfis, & literarum, & sanctitatis gloriâ superior non modò cum memoratis concellit Cassiani sententias defendavit, verum etiam anno 429. ad Arelatensem cathedram promotus præcipuus inter illos habebatur, qui à Sancto Augustino in quæstione de prædestinatione discedentes Cassiani partes fovebant. Video hæc in re mihi esse luctandum cum Augustiniani nostri instituti viris doctissimis, eruditissimisque, qui duce nunquam fati laudato Ecclesiasticorum annalium Scriptore ad annum 426. Hilarium Arelatensem Sancti Augustini discipulum, illiusque adversus Semipelagianos propugnatorem strenuissimum publicarunt; & ita planè de Hilario post Baronium sensere Marquez, Herrera, Crusenius, meique amantissimus, ac de Augustinianâ Republicâ benemeritus Aloyfius Torellus, quorum sententiam adeò evidenter refellam, ut minimè dubitem, nostros homines à vulgari, ac inveteratâ illâ opinione jam tandem discessuros. Sanctus Prosper datâ ad Augustinum Epistolâ omnium, quæ à Cassiano, ac sectatoribus contra ejusdem de prædestinatione gratuita sententiam in Galliis disputabantur, certiore faciens, ut editis libris adversantium impetum retunderet, eundem rogavit, addiditque hæc ipsa: *Speramus non solum remittentem nostram disputationum tuarum præsidio roborandam, sed etiam ipsos, quos meritis, atque honoribus claros caligo istius opinionis obscurat, defæcatissimum lumen gratiæ recepturos; Nam UNUM eorum præcipuè auctoritatis, & spiritualium studiorum virum Sanctum Hilarium Arelatensem Episcopum, sciat Beatitudo tua admiratorem, sectatoremque in ALIIS omnibus tuæ esse doctrinæ, & de HOC, QUOD IN QUERELAM TRAHIT, jam pridem apud Sanctitatem tuam sensum suum per literas velle conferre. Sed qui a utrum hoc facturum, aut quo sine sit facturum, incertum est &c.* Clarius ne à Prospero poterat Hilarius Arelatenfis inter Semipelagianos connumerari? Tradit, insignem hunc Arelatensem Episcopum esse UNUM eorum, nempe Semipelagianorum, quos eâ in Epistolâ describit, qui gratuitam prædestinationem ad initium fidei ab Augustino assertam IN QUÆSTIONEM TRAHEBAT. Alter etiam Hilarius Augustini discipulus, & Monachus Augustinianus, qui tunc in Galliis unâ cum Prospero contra Cassianum, & assecclas acerrimè pro Magistri doctrinâ depugnabat, literas de eorundem Semipelagianorum opinionibus unâ

H cum